

İnsan hayatta ulaştığı şey ile ulaşmak istediği şey arasında daima gerilim yaşayan bir hâcîr-i ruhiyeye sahiptir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.s.)'in, "İnsanoğlunun bir vadi dolusu altını olsa ikinci bir vadi dolusu daha altın ister." şeklindeki hadisinin işaret ettiği anlam da bunu teyit etse gerektir. "an, insanı bir taraftan "eşref-i mahlûkat" diye "verken, diğer taraftan onun bazı şeylere karşı zafiyet i"cerisinde bulunduğunu belirtmektedir. D"nyaya tasviri de b"yledir. Bazı y"nlerden pozitif bazı y"nlerden negatif bir d"nyaya tasviriyle karşılaşırız. Ancak konuya neresinden bakarsak bakalım, biyolojik bir varlık ve hissiyat sahibi insan et, kemik, nefis ve ruhtan yaratılmıştır. En tabii ihtiyacı karnını doyurmak i"cin de reel bir d"nyaya muhta"tır. Ş"phesiz insan ve d"nyaya hakkında yapılan bu olumlu-olumsuz tasvirler, tespit ve teşhisler geniş bir "ccedil"alışmayı gerektirmektedir. Biz bu vaazımızda konunun daha fazla detayına ve felsefi boyutuna inmeksin Kur"an ve sahih hadislerde insan ve d"nyanın nasıl değerlendirildiğine kısaca bakmak istiyoruz. Kur"an-ı Kerim'e G"re İnsan ve Onun Sorumluluğu Kur"an"ın ilk inen ayetleri gerek muhatap (Hz. Muhammed), gerekse muhteva a"ısından (yaratılış) insana vurgu yapmaktadır. [2] Bir başka ifadeyle s"ylemek gerekirse, Kur"an"ın nihai hedefi insandır. [3] Kadim kelam, s"ze Allah ile (Bismillah) başlamakta insan (n"acîr;s) ile son vermektedir. Ancak ne var ki Kur"an, zaman zaman insanın a"ccedil;g"zl", şımarık, egoist, zayıf, aciz, zora dayanamayan, aceleci, duyuları bazen dumura uğramış, akıl tutulmasına sahip, nank"r, g"z"doymaz, zalim, cahil gibi pek "ccedil;ok zaafılarla y"kl" bir varlık olduğunu, [4] kendini yaratandan m"stağni g"r"nce de sapıttığını belirtmektedir. [5] Bir de buna ilaveten insanın nisyan (k"itibariyle de irtibatlı bir kavram) ile malul g"r"ld"ğ"nden g"nah işleyebilir kapasitede yaratıldığını belirtmekte ve Hz. "Acîr;dem"cin cennette yasak meyveden yiyip, d"nyaya inişini (hub"t) buna delil olarak g"stermektedir. İşin bir boyutu b"yleyken, diğer taraftan Kur"an, insanın pek "ccedil;ok pozitif y"nlerine de atıfta bulunmaktadır. Kitabımız her ne kadar insandan kaynaklanan tarihin "z"cl" hik"yelerini anlatsa da genelde insan "ccedil;abasının devamı hakkında iyimser bir tablo "ccedil;izmektedir. [6] "Ccedil;"nk" Allah insanı

#1604;#1614;#1602;#1614;#1583;#1618;  
#1582;#1614;#1604;#1614;#1602;#1618;#1606;#1614;#1575;  
#1575;#1618;#1604;#1575;#1616;#1606;#1618;#1587;#1614;#1575;#1606;#1614;#1601;#1616;#1609; #1575;#1614;#1581;#1618;#1587;#1614;#1606;#1616;#1578;#1614;#1602;#1618;#1608;#1616;#1610;#1605;#1613; Biz elbette insanı en g"zel bi"imde yarattık" [7] "ahsen-i takvim" "u"zere yaratmış ve #1608;#1614;#1604;#1614;#1602;#1614;#1583;#1618;  
#1603;#1614;#1585;#1617;#1614;#1605;#1618;#1606;#1614;#1575;  
#1576;#1614;#1606;#1616;#1609; #1575;#1614;#1583;#1614;#1605;#1614;  
#1608;#1614;#1581;#1614;#1605;#1614;#1604;#1618;#1606;#1614;#1575;#1607;#1615;#1605;#1618; #1601;#1616;#1609;  
#1575;#1604;#1618;#1576;#1614;#1585;#1617;#1616;

&#1608;&#1614;&#1575;&#1604;&#1618;&#1576;&#1614;&#1581;&#1618;&#1585;&#1616;  
&#1608;&#1614;&#1585;&#1614;&#1586;&#1614;&#1602;&#1618;&#1606;&#1614;&#1575;&#16  
07;&#1615;&#1605;&#1618; &#1605;&#1616;&#1606;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1591;&#1617;&#1614;&#1610;&#1617;&#1616;&#1576;&#1614;&#1575;&#15  
78;&#1616;  
&#1608;&#1614;&#1601;&#1614;&#1590;&#1617;&#1614;&#1604;&#1618;&#1606;&#1614;&#15  
75;&#1607;&#1615;&#1605;&#1618; &#1593;&#1614;&#1604;&#1614;&#1609;  
&#1603;&#1614;&#1579;&#1616;&#1610;&#1585;&#1613;  
&#1605;&#1616;&#1605;&#1617;&#1614;&#1606;&#1618;  
&#1582;&#1614;&#1604;&#1614;&#1602;&#1618;&#1606;&#1614;&#1575;  
&#1578;&#1614;&#1601;&#1618;&#1590;&#1616;&#1610;&#1604;&#1575;&#1611; &ldquo;And  
olsun ki, biz ademoğullarını &uuml;st&uuml;n ve saygıdeğer kıldık. Karada ve denizde onların  
ulaşımını sağladık, tertemiz şeylerle onları rızıklandırdık ve yarattıklarımızın pek &ccedil;ğundan  
da &uuml;st&uuml;n ettik onları.&rdquo; &nbsp;&nbsp;&nbsp;&nbsp;&nbsp;&nbsp;&nbsp;&nbsp;&ldquo;  
eşref-i mahî&ucirc;k&rdquo;[8] diye nitelendirmiştir. Belki de insan bu &ouml;zelliğinden dolayı  
dağların taşların kaldıramadığı &ldquo;emanet&rdquo; y&uuml;k&uuml;n&uuml; &uuml;zerine  
almış ve &ldquo;sorumlu&rdquo;&nbsp;&nbsp; kılınmıştır.[9] Bu h&acirc;liyle Allah insanı  
&ldquo;başiboş&rdquo;  
&#1575;&#1614;&#1610;&#1614;&#1581;&#1618;&#1587;&#1614;&#1576;&#1615;  
&#1575;&#1618;&#1604;&#1575;&#1616;&#1606;&#1618;&#1587;&#1614;&#1575;&#1606;&#16  
15; &#1575;&#1614;&#1606;&#1618;  
&#1610;&#1615;&#1578;&#1618;&#1585;&#1614;&#1603;&#1614;  
&#1587;&#1615;&#1583;&#1611;&#1609; &ldquo;İnsan başiboş bırakılacağını ve dilediği gibi  
hareket edebileceğini mi sanır?&rdquo;[10]&nbsp;&nbsp; ve  
&#1575;&#1614;&#1601;&#1614;&#1581;&#1614;&#1587;&#1616;&#1576;&#1618;&#1578;&#16  
15;&#1605;&#1618; &#1575;&#1614;&#1606;&#1617;&#1614;&#1605;&#1614;&#1575;  
&#1582;&#1614;&#1604;&#1614;&#1602;&#1618;&#1606;&#1614;&#1575;&#1603;&#1615;&#16  
05;&#1618; &#1593;&#1614;&#1576;&#1614;&#1579;&#1611;&#1575;  
&#1608;&#1614;&#1575;&#1614;&#1606;&#1617;&#1614;&#1603;&#1615;&#1605;&#1618;  
&#1575;&#1616;&#1604;&#1614;&#1610;&#1618;&#1606;&#1614;&#1575;  
&#1604;&#1575;&#1614;  
&#1578;&#1615;&#1585;&#1618;&#1580;&#1614;&#1593;&#1615;&#1608;&#1606;&#1614;  
&ldquo;Sizi boşuna ve ama&ccedil;siz yarattığımızı ve bize  
d&ouml;nd&uuml;r&uuml;lmeyeceğinizi mi sandınız?&rdquo; [11] Buyrulduğu gibi  
&ldquo;boşuna&rdquo; yaratmamış, sorumluluğunun tabii sonucu olarak onu  
yery&uuml;z&uuml;n&uuml;n &ldquo;halife&rdquo;si yapmıştır.  
&#1608;&#1614;&#1575;&#1616;&#1584;&#1618; &#1602;&#1614;&#1575;&#1604;&#1614;  
&#1585;&#1614;&#1576;&#1617;&#1615;&#1603;&#1614;  
&#1604;&#1616;&#1604;&#1618;&#1605;&#1614;&#1604;&#1614;&#1574;&#1616;&#1603;&#16  
14;&#1577;&#1616; &#1575;&#1616;&#1606;&#1617;&#1616;&#1609;  
&#1580;&#1614;&#1575;&#1593;&#1616;&#1604;&#1612; &#1601;&#1609;&#1616;  
&#1575;&#1618;&#1604;&#1575;&#1614;&#1585;&#1618;&#1590;&#1616;  
&#1582;&#1614;&#1604;&#1616;&#1610;&#1601;&#1614;&#1577;&#1611; &rlm; &#1614;  
&ldquo;Bir zamanlar Rabbin meleklerle: Bakın ben yery&uuml;z&uuml;nde benim  
h&uuml;k&uuml;mlemlerimi uygulayacak bir halife, bir temsilci yaratacağım demişti&rdquo;[12] Kendi  
elleriyle yarattığı &nbsp;&#1602;&#1614;&#1575;&#1604;&#1614;  
&#1610;&#1614;&#1570;&#1575;&#1616;&#1576;&#1618;&#1604;&#1616;&#1610;&#1587;&#16  
15; &#1605;&#1614;&#1575; &#1605;&#1614;&#1606;&#1614;&#1593;&#1614;&#1603;&#1614;

&#1575;&#1614;&#1606;&#1618;  
&#1578;&#1614;&#1587;&#1618;&#1580;&#1615;&#1583;&#1614;  
&#1604;&#1616;&#1605;&#1614;&#1575;  
&#1582;&#1614;&#1604;&#1614;&#1602;&#1618;&#1578;&#1615;  
&#1576;&#1616;&#1610;&#1614;&#1583;&#1614;&#1609;&#1617;&#1614;  
&#1575;&#1614;&#1587;&#1618;&#1578;&#1614;&#1603;&#1618;&#1576;&#1614;&#1585;&#1618;&#1578;&#1614;&#1575;&#1614;&#1605;&#1618;  
&#1603;&#1615;&#1606;&#1618;&#1578;&#1614;&#1605;&#1616;&#1606;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1618;&#1593;&#1614;&#1575;&#1604;&#1616;&#1610;&#1606;&#1614;  
&ldquo;Allah: &ldquo;Ey İblis!&rdquo; dedi. &ldquo;Kendi ellerimle yarattığım şu varlığın  
&ouml;n&uuml;nde yere kapanmaktan seni alıkoyan nedir? Başka bir yaratık &ouml;n&uuml;nde  
boyun eğmeyecek kadar kibirli misin? Yoksa kendini &uuml;st&uuml;n g&ouml;renlerden  
misin?&rdquo;[13], eşyanın isimlerini kendisine &ouml;ğrettiği  
&nbsp;&#1608;&#1614;&#1593;&#1614;&#1604;&#1617;&#1614;&#1605;&#1614;  
&#1575;&#1614;&#1583;&#1614;&#1605;&#1614;  
&#1575;&#1618;&#1604;&#1575;&#1614;&#1587;&#1618;&#1605;&#1614;&#1570;&#1569;&#1614;&#1603;&#1615;&#1604;&#1617;&#1614;&#1607;&#1614;&#1575;&ldquo;Allah,  
&Acirc;dem&rsquo;e her şeyin ismini &ouml;ğretti.&rdquo;[14], insanı belli bir merhaleden sonra  
da şu ayette belirtildiği gibi &#1601;&#1614;&#1575;&#1616;&#1584;&#1614;&#1575;  
&#1587;&#1614;&#1608;&#1617;&#1614;&#1610;&#1618;&#1578;&#1615;&#1607;&#1615;  
&#1608;&#1614;&#1606;&#1614;&#1601;&#1614;&#1582;&#1618;&#1578;&#1615;  
&#1601;&#1616;&#1610;&#1607;&#1616;&#1605;&#1616;&#1606;&#1618;  
&#1585;&#1615;&#1608;&#1581;&#1616;&#1609;  
&#1601;&#1614;&#1602;&#1614;&#1593;&#1615;&#1608;&#1575;  
&#1604;&#1614;&#1607;&#1615;  
&#1587;&#1614;&#1575;&#1580;&#1616;&#1583;&#1616;&#1610;&#1606;&#1614;  
&ldquo;O&rsquo;nun yaratılışını tamamlayıp, ruhumdan O&rsquo;na  
&uuml;f&uuml;r-d&uuml;ğ&uuml;m zaman, derhal O&rsquo;na karşı yere kapanın&rdquo;emri ile  
&nbsp;&ldquo;il&acirc;h&icirc; nefha&rdquo;[15] ile şereflendirmiştir. &nbsp;&Keza bazı nasihat  
kitaplarımızda meleklerin hocası olarak bilinen şeytanın cennetten kovulması, Allah&rsquo;n  
&Acirc;dem&rsquo;e (insan) &ldquo;secde et&rdquo; (saygı anlamında) emrine[16] karşı gelmesi  
nedeniyle olmuş ve bir anlamda şeytan insana saygısızlık ettiği i&ccedil;in cezalandırılmıştır. Yine  
Allah tarafından tabiatda bulunan her şey b&ouml;ylesine &ouml;nemli bir varlık olan insanın  
emrine &acirc;m&acirc;de kılınmış[17] ve onun hizmetine sunulmuştur.[18] &nbsp;&Buna mukabil  
insan da b&uuml;t&uuml;n bu nimetlerin tabii sonucu ibadet ve itaatını Allah&rsquo;a hasredek,  
b&ouml;ylece O&rsquo;nun katında &ldquo;değer&rdquo; bularak  
&#1602;&#1615;&#1604;&#1618;&#1605;&#1614;&#1575;  
&#1610;&#1614;&#1593;&#1618;&#1576;&#1614;&#1572;&#1575;&#1615;  
&#1576;&#1616;&#1603;&#1615;&#1605;&#1618;  
&#1585;&#1614;&#1576;&#1617;&#1616;&#1609;  
&#1604;&#1614;&#1608;&#1618;&#1604;&#1575;&#1614;  
&#1583;&#1615;&#1593;&#1614;&#1570;&#1572;&#1615;&#1603;&#1615;&#1605;&#1618;  
&ldquo;İnananlara de ki: Dua, yalvarma ve ibadetiniz olmasaydı, Rabbim size değer verir  
miydi?&rdquo;[19] Yaratılış gayesine uygun davranacaktır.[20] &Ouml;yleyse insan pişmiş  
&ccedil;amurdan yaratılması[21] hasebiyle s&uuml;fli, kendisine il&acirc;h&icirc; ruh  
&uuml;flenmesiyle ulvi niteliklere m&uuml;ştereken sahip bir varlıktır. Ayrıca Kur&rsquo;an,  
b&uuml;t&uuml;n bunlarla birlikte sorumluluk sahibi insandan din&icirc; anlamda yapması veya  
yapmaması gereken şeyleri isterken varlıklardan sadece kendisine bahşedilen &ldquo;akl&rdquo;ı

şu ifadeyle &#1575;&#1614;&#1601;&#1614;&#1604;&#1575;&#1614;  
&#1578;&#1614;&#1593;&#1618;&#1602;&#1616;&#1604;&#1615;&#1608;&#1606;&#1614;  
devreye sokmasını tavsiye etmektedir. [\[22\]](#) &nbsp; B&ouml;ylece Allah, her iki uca da aday  
(&acirc;l&acirc;-i illiyyun ve esfel-i safilin Tin, 4-5) insanı olduğu gibi değil, olması gerektiği gibi  
g&ouml;rmek istemektedir. Netice itibariyle, Kur&rsquo;an'a g&ouml;re akıl ve irade sahibi, kendi  
yolunu &ouml;zg&uuml;rce se&ccedil;ebilen [\[23\]](#) insan, yaptıklarından bir g&uuml;n sorguya  
&ccedil;ekileceği [\[24\]](#) bilinciyle hareket etmeli ve bu doğrultuda sorumlu davranmalıdır.  
Kur&rsquo;an-ı Kerim ve Hadislerde D&uuml;nya Hayatı Kur&rsquo;an-ı Kerim'de insan  
hakkındaki ayetleri ana hatlarıyla bu şekilde belirttikten sonra, şimdi onun i&ccedil;inde yaşadığı  
fizik &acirc;lem d&uuml;nya&rsquo;ya bakalım. İşin başında insanın ebed&icirc; saadeti  
kazanabileceği tek yer d&uuml;nya olduğundan reel &acirc;lemi yadsıyamayacağını tespit edelim.  
Doğrusu Kur&rsquo;an'da d&uuml;nya ve m&acirc;sivadan y&uuml;z &ccedil;evirip Allah&rsquo;a  
y&ouml;nelmek &ldquo;tebett&uuml;l&rdquo; olarak ifade edilmektedir.  
&#1608;&#1614;&#1575;&#1584;&#1618;&#1603;&#1615;&#1585;&#1616;  
&#1575;&#1587;&#1618;&#1605;&#1614;  
&#1585;&#1614;&#1576;&#1617;&#1616;&#1603;&#1614;  
&#1608;&#1614;&#1578;&#1614;&#1576;&#1614;&#1578;&#1617;&#1614;&#1604;&#1618;  
&#1575;&#1616;&#1604;&#1614;&#1610;&#1618;&#1607;&#1616;  
&#1578;&#1614;&#1576;&#1618;&#1578;&#1616;&#1610;&#1604;&#1575;&#1611; &ldquo;Ama  
hem gece hem g&uuml;nd&uuml;z Rabbinin adını an ve b&uuml;t&uuml;n varlığıyla kendini  
O&rsquo;na ada&rdquo; [\[25\]](#) Keza d&uuml;nya ve &acirc;hiret arasında bir tercih mecburiyeti  
bulunduğunda, &acirc;hiret hayatının tercih edilmesi istenmiş, aksi davranmak ise kınanmıştır.  
&#1575;&#1614;&#1604;&#1617;&#1614;&#1584;&#1616;&#1610;&#1606;&#1614;  
&#1610;&#1614;&#1587;&#1618;&#1578;&#1614;&#1581;&#1616;&#1576;&#1617;&#1615;&#16  
08;&#1606;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1618;&#1581;&#1614;&#1610;&#1614;&#1608;&#1577;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1583;&#1617;&#1615;&#1606;&#1618;&#1610;&#1614;&#1575;  
&#1593;&#1614;&#1604;&#1614;&#1609;  
&#1575;&#1618;&#1604;&#1575;&#1614;&#1582;&#1616;&#1585;&#1614;&#1577;&#1616;  
&#1608;&#1614;&#1610;&#1614;&#1589;&#1615;&#1583;&#1617;&#1615;&#1608;&#1606;&#16  
14; &#1593;&#1614;&#1606;&#1618; &#1587;&#1614;&#1576;&#1616;&#1610;&#1604;&#1616;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1607;&#1616;  
&#1608;&#1614;&#1610;&#1614;&#1576;&#1618;&#1594;&#1615;&#1608;&#1606;&#1614;&#16  
07;&#1614;&#1575; &#1593;&#1616;&#1608;&#1614;&#1580;&#1611;&#1575;  
&#1575;&#1615;&#1608;&#1604;&#1614;&#1574;&#1616;&#1603;&#1614;  
&#1601;&#1616;&#1609; &#1590;&#1614;&#1604;&#1575;&#1614;&#1604;&#1613;  
&#1576;&#1614;&#1593;&#1616;&#1610;&#1583;&#1613; &nbsp;&ldquo;Onlar ki, d&uuml;nya  
hayatını biricik sevgi nesnesi olarak se&ccedil;ip, ahirete tercih ederler ve başkalarını  
Allah&rsquo;ın yolundan &ccedil;evirip, o yolu eğri ve dolamba&ccedil;lı g&ouml;stermeye  
&ccedil;alırlar. İşte onlar &ccedil;ok uzak ve derin bir sapıklık i&ccedil;erisindedirler.&rdquo; [\[26\]](#)  
Yine Kur&rsquo;an'da insan yarına (ahiret) bir şeyler g&ouml;ndermeye teşvik edilmiştir.  
&nbsp;&#1610;&#1614;&#1570;&#1575;&#1614;&#1610;&#1617;&#1615;&#1607;&#1614;&#157  
5; &#1575;&#1604;&#1617;&#1614;&#1584;&#1616;&#1610;&#1606;&#1614;  
&#1575;&#1614;&#1605;&#1614;&#1606;&#1615;&#1608;&#1575;  
&#1575;&#1578;&#1617;&#1614;&#1602;&#1615;&#1608;&#1575;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1607;&#1614;  
&#1608;&#1614;&#1604;&#1618;&#1578;&#1614;&#1606;&#1618;&#1592;&#1615;&#1585;&#16  
18; &#1606;&#1614;&#1601;&#1618;&#1587;&#1612; &#1605;&#1614;&#1575;

&#1602;&#1614;&#1583;&#1617;&#1614;&#1605;&#1614;&#1578;&#1618;  
&#1604;&#1616;&#1594;&#1614;&#1583;&#1613;  
&#1608;&#1614;&#1575;&#1578;&#1617;&#1614;&#1602;&#1615;&#1608;&#1575;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1607;&#1614; &#1575;&#1616;&#1606;&#1617;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1607;&#1614;  
&#1582;&#1614;&#1576;&#1616;&#1610;&#1585;&#1612;  
&#1576;&#1616;&#1605;&#1614;&#1575;  
&#1578;&#1614;&#1593;&#1618;&#1605;&#1614;&#1604;&#1615;&#1608;&#1606;&#1614;  
&ldquo;Ey iman edenler! Sizler yolunuzu Allah&rsquo;ın kitabıyla bulun ve herkes yarın i&ccedil;in,  
ne hazırladığına bir baksın ve yolunuzu, Allah&rsquo;ın kitabıyla bulmaya &ccedil;alışın.  
&Ccedil;Allah, ne yapıyorsanız hepsinden haberdardır.&rdquo;[27] Bu durumda,  
Kur&rsquo;an-ı Kerim&rsquo;e baktığımız zaman yaklaşık altmış ayette d&uuml;nya hayatına  
tarafsız bir yaklaşım sergilendiğini, elli ayette olumsuz, yedi ayette ise olumlu mana  
y&uuml;klendiğini g&uuml;r&uuml;yoruz. D&uuml;nya tasavvuruna bir diğer zaviyeden  
bakıldığında Kur&rsquo;an d&uuml;nyayı aldatıcı bir ge&ccedil;inme,  
&#1608;&#1614;&#1605;&#1614;&#1575;  
&#1575;&#1604;&#1618;&#1581;&#1614;&#1610;&#1614;&#1608;&#1577;&#1615;  
&#1575;&#1604;&#1583;&#1617;&#1615;&#1606;&#1618;&#1610;&#1614;&#1570;  
&#1575;&#1616;&#1604;&#1575;&#1617;&#1614;  
&#1605;&#1614;&#1578;&#1614;&#1575;&#1593;&#1615;  
&#1575;&#1604;&#1618;&#1594;&#1615;&#1585;&#1615;&#1608;&#1585;&#1616; &nbsp;  
&ldquo;Bu d&uuml;nya hayatına d&uuml;şk&uuml;nl&uuml;k, aldatıcı bir zevkten başka bir şey  
değildir.&rdquo;[28] Yine Oyun ve oyalanmadan  
&#1575;&#1616;&#1606;&#1617;&#1614;&#1605;&#1614;&#1575;  
&#1575;&#1604;&#1618;&#1581;&#1614;&#1610;&#1614;&#1608;&#1577;&#1615;  
&#1575;&#1604;&#1583;&#1617;&#1615;&#1606;&#1618;&#1610;&#1614;&#1575;  
&#1604;&#1614;&#1593;&#1616;&#1576;&#1612;  
&#1608;&#1614;&#1604;&#1614;&#1607;&#1618;&#1608;&#1612; &ldquo;Bu d&uuml;nya hayatı  
bir oyundan ve ge&ccedil;ici bir eğlenceden ibarettir.&rdquo;[29] İbarettir g&uuml;rmedir.  
&nbsp;Bu durumu tasvir eden ayetlerden birinde ş&ouml;yle buyrulmaktadır:  
&#1608;&#1614;&#1575;&#1590;&#1618;&#1585;&#1616;&#1576;&#1618;  
&#1604;&#1614;&#1607;&#1615;&#1605;&#1618;  
&#1605;&#1614;&#1579;&#1614;&#1604;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1618;&#1581;&#1614;&#1610;&#1614;&#1608;&#1577;&#1616;  
&#1575;&#1604;&#1583;&#1617;&#1615;&#1606;&#1618;&#1610;&#1614;&#1575;  
&#1603;&#1614;&#1605;&#1614;&#1575;&#1569;&#1613;  
&#1575;&#1614;&#1606;&#1618;&#1586;&#1614;&#1604;&#1618;&#1606;&#1614;&#1575;&#16  
07;&#1615; &#1605;&#1616;&#1606;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1587;&#1617;&#1614;&#1605;&#1614;&#1575;&#1569;&#1616;  
&#1601;&#1614;&#1575;&#1582;&#1618;&#1578;&#1614;&#1604;&#1614;&#1591;&#1614;  
&#1576;&#1616;&#1607;&#1616; &#1606;&#1614;&#1576;&#1614;&#1575;&#1578;&#1615;  
&#1575;&#1618;&#1604;&#1575;&#1614;&#1585;&#1618;&#1590;&#1616;  
&#1601;&#1614;&#1575;&#1614;&#1589;&#1618;&#1576;&#1614;&#1581;&#1614;  
&#1607;&#1614;&#1588;&#1616;&#1610;&#1605;&#1611;&#1575;  
&#1578;&#1614;&#1584;&#1618;&#1585;&#1615;&#1608;&#1607;&#1615;  
&#1575;&#1604;&#1585;&#1617;&#1616;&#1610;&#1614;&#1575;&#1581;&#1615;  
&#1608;&#1614;&#1603;&#1614;&#1575;&#1606;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1607;&#1615; &#1593;&#1614;&#1604;&#1614;&#1609;

&#1603;&#1615;&#1604;&#1617;&#1616; &#1588;&#1614;&#1609;&#1618;&#1569;&#1613;  
&#1605;&#1615;&#1602;&#1618;&#1578;&#1614;&#1583;&#1616;&#1585;&#1611;&#1575;  
&ldquo;Onlara, d&uuml;nya hayatının misalinin tıpkı ş&ouml;yle olduğunu anlat. G&ouml;kten  
indirdiğimiz su ile yery&uuml;z&uuml;nde yetişen bitkiler birbirine karışır, ama sonunda  
r&uuml;zg&acirc;rın savuracağı &ccedil;er &ccedil;e&ouml;pe d&ouml;ner. Allah her şeyin  
&uuml;st&uuml;nde kudrete sahip olandır. Mal ve oğullar, d&uuml;nya hayatının  
s&uuml;s&uuml;d&uuml;r. Ama baki kalacak yararlı işler, sevap olarak da emel olarak da  
Rabbi&rsquo;nin katında daha hayırlıdır.&rdquo;[30]&nbsp; Yine bu durumu destekleyen bir başka  
ayette, Hz. Peygamber d&uuml;nya z&icirc;netlerine meyleden eşlerini bizzat Kur&rsquo;an'ın  
emrine uyarak &icirc;kaz etmiş, ya d&uuml;nya hayatının s&uuml;s&uuml;n&uuml;, ya da onlardan  
Allah&rsquo;ı, Rasul&uuml;n&uuml; ve &acirc;hiret yurdunu tercih etmelerini istemiştir.[31] Hz.  
Peygamber'in z&uuml;hd anlayışını konu edinen kitaplara baktığımız zaman da onun  
d&uuml;nyaya aşırı rağbeti hoş karşılamadığını g&ouml;r&ouml;mekteyiz. Bu bağlamda s&ouml;z konusu  
eserlerde bizzat yaşantısına değinilmekte ve hayatı boyunca onun &uuml;st &uuml;ste iki  
g&uuml;n arpa ekmeğiyle dahi karnını doyurmadığı[32]; bazen bir ay boyunca evlerinde sıcak bir  
yemek pişmediği rivayet edilmektedir.[33] Ancak d&uuml;nya hakkında &ccedil;izilen bu menfi  
g&ouml;r&uuml;n&uuml;ş, insanda olduğu gibi onun ontolojik (kevn&icirc;) oluşumuna değil,  
&acirc;hireti ihmal eden hayat tarzıdır. Bir başka ifadeyle s&ouml;ylemek gerekirse  
Kur&rsquo;an, d&uuml;nyaya değil ancak insanın d&uuml;nyevileşmesine karşı bir tutum  
sergilemektedir. Nitekim Hz. S&uuml;leyman&rsquo;ın mal sevgisinde g&uuml;tt&uuml;ğ&uuml;  
maksat da[34] bunu teyit etmektedir. O h&acirc;ide Kur&rsquo;an'ın bu şekilde tasvir ettiği  
d&uuml;nyanın daha ziyade &ldquo;ahlak&icirc;&rdquo; ve &ldquo;din&icirc;&rdquo; bir terim  
olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır. Buna mukabil coğraf&icirc; anlamda yery&uuml;z&uuml;  
i&ccedil;in Kur&rsquo;an'da &ldquo;arz&rdquo; kavramı ge&ccedil;mektedir. Yani ahiret emellerine  
engel olmayan bir d&uuml;nya hayatı meşr&ucirc;, m&uuml;bah, nimet ve mutluluk vesilesidir.  
Nitekim Kur&rsquo;an'ı en iyi anlayan ve yorumlayan Hz. Peygamber'in, d&uuml;nyadan y&uuml;z  
&ccedil;evirip rahipler gibi yaşamaya &ccedil;alışanlara; &#1573;&#1606;&#1617;  
&#1604;&#1585;&#1614;&#1576;&#1617;&#1603;&#1614;  
&#1593;&#1604;&#1614;&#1610;&#1618;&#1603;&#1614;  
&#1581;&#1602;&#1617;&#1575;&#1611;&#1548; &#1608;&#1573;&#1606;  
&#1604;&#1606;&#1601;&#1587;&#1616;&#1603;&#1614;  
&#1593;&#1614;&#1604;&#1614;&#1610;&#1618;&#1603;&#1614;  
&#1581;&#1602;&#1617;&#1575;&#1611;&#1548;  
&#1608;&#1607;&#1604;&#1603;&#1614;  
&#1593;&#1604;&#1614;&#1610;&#1618;&#1603;&#1614;  
&#1581;&#1602;&#1617;&#1575;&#1611;.. &#1601;&#1571;&#1593;&#1591;&#1616;  
&#1603;&#1604;&#1617;&#1614; &#1584;&#1616;&#1609; &#1581;&#1602;&#1617;&#1613;  
&#1581;&#1602;&#1617;&#1614;&#1607;&#1615; &ldquo;V&uuml;cudunun, nefsinin, hanımının,  
&ccedil;ocuğunun, arkadaşının ve Rabbi&rsquo;nin senin &uuml;zerinde hakkı vardır. Her hak  
sahibine hakkını ver.&rdquo; demesi bunu g&ouml;stermektedir.[35] Yine Peygamber, bir grup  
sahibinin kendisine gelerek d&uuml;nya zevki namına hi&ccedil;bir şeye iltifat etmemek  
&uuml;zere karar almalarını tasvip etmemiştir.[36]&nbsp; Keza bu bağlamda  
Kur&rsquo;an&rsquo;ın &ccedil;alışmak, servet kazanmak, mal-m&uuml;lk edinmek ve zengin  
olmakla bir sorunu yoktur. Nitekim d&uuml;nyayı imar anlamında &ccedil;alışmayı teşvik eden  
Allah, inananlara Cuma namazından sonra yery&uuml;z&uuml;ne dağılmalarını ve kısmetlerini  
aramalarını emretmektedir.[37] Yine Kur&rsquo;an'da,  
&#1601;&#1614;&#1575;&#1616;&#1584;&#1614;&#1575;  
&#1601;&#1614;&#1585;&#1614;&#1594;&#1618;&#1578;&#1614;

&#1601;&#1614;&#1575;&#1606;&#1618;&#1589;&#1614;&#1576;&#1618; &ldquo;&Ouml;yleyse, bir işi bitirince diğesine giriş!&rdquo;[38] Buyrulmakta, dolayısıyla Allah, kulunu &ccedil;alışır g&ouml;rmekten b&uuml;y&uuml;k bir hoşnutluk duymakta, onun d&uuml;nya işiyle meşgul olmasını takdire şayan g&ouml;rmetedir. Keza Kur&rsquo;an yery&uuml;z&uuml;n&uuml;n imarını da salih kullara havale etmektedir.

&#1608;&#1614;&#1604;&#1614;&#1602;&#1614;&#1583;&#1618;

&#1603;&#1614;&#1578;&#1614;&#1576;&#1618;&#1606;&#1614;&#1575;

&#1601;&#1616;&#1609;

&#1575;&#1604;&#1586;&#1617;&#1614;&#1576;&#1615;&#1608;&#1585;&#1616;

&#1605;&#1616;&#1606;&#1618; &#1576;&#1614;&#1593;&#1618;&#1583;&#1616;

&#1575;&#1604;&#1584;&#1617;&#1616;&#1603;&#1618;&#1585;&#1616;

&#1575;&#1614;&#1606;&#1617;&#1614;

&#1575;&#1618;&#1604;&#1575;&#1614;&#1585;&#1618;&#1590;&#1614;

&#1610;&#1614;&#1585;&#1616;&#1579;&#1615;&#1607;&#1614;&#1575;

&#1593;&#1616;&#1576;&#1614;&#1575;&#1583;&#1616;&#1609;&#1614;

&#1575;&#1604;&#1589;&#1617;&#1614;&#1575;&#1604;&#1616;&#1581;&#1615;&#1608;&#1606;&#1614; &ldquo;Tevrat&rsquo;dan sonra Zebur&rsquo;da da yazmıştık:

&ldquo;Yery&uuml;z&uuml;ne d&uuml;r&uuml;st ve erdemli kullarım varis olacak&rdquo;[39]

Kişiy e ancak &ccedil;alıştığının verileceğini beyan eden[40]Allah, insanı gereği kadar, belki de

gereğinden daha fazla mal-m&uuml;lk edinme arzu ve hevesiyle donatmış, malı, nimeti

Allah&rsquo;ın bir l&uuml;tfu[41] ve fazlı[42]olarak tanımlamıştır. Netice olarak, Kur&rsquo;an ve

sahih hadislerde bazen zenginliği bazen de yoksulluğu teşvik eden, hem d&uuml;nyayı yeren hem

de onu &ouml;ven h&uuml;k&uuml;mli g&ouml;r&uuml;rler. Ancak bunları bir paradoks şeklinde

g&ouml;rme yanlıştır. Burada &ouml;nemli olan zenginlik ya da yoksulluğun bizatihi kendisi

değildir. Her ikisinin de insanın elinde belli bir &ldquo;değer&rdquo;e d&ouml;n&uuml;şmesidir.

Sonu&ccedil; İnsan &ouml;nceleme ve d&uuml;nyayı g&ouml;rmezlikten gelen hi&ccedil;bir

sistem başarılı olamaz. Doğrusu Kur&rsquo;an&rsquo;ı b&uuml;t&uuml;n olarak incelediğimiz

zaman insanın değerli bir varlık olduğunu g&ouml;r&uuml;yoruz. Zira istisnasız insan dışındaki

t&uuml;m varlıklar s&uuml;nnetullah gereği mutlak cebir ve determinizm kurallarına tabi olurken,

insan serbest iradesiyle olaylara m&uuml;dahale yetisiyle donatılmış ve sorumlu kılınmıştır. O

h&acirc;İde insan, tek boyutlu değerlendirilmemeli, onun madd&icirc; ve manev&icirc;, beden ve

ruhtan m&uuml;teşekkil muhterem bir varlık olduğu ger&ccedil;eği hep g&ouml;z

&ouml;n&uuml;nde tutulmalıdır.&nbsp; Bu h&acirc;liyle m&uuml;kerrem bir varlık olan insanı[43],

Mevl&acirc;&rsquo;nın &ldquo;şaheseri&rdquo; olarak tanımlamak abartılı bir ifade değildir.

İnsanın i&ccedil;inde yaşadığı d&uuml;nya da b&ouml;yedir. Aliya İzzetbegovi&ccedil;&rsquo;ın

ifadesiyle, dinimize g&ouml;re d&uuml;nya şeytanın m&uuml;lk&uuml;, beden de g&uuml;nahın

yuvası değildir. Yani İslam, fakirlik ve ıstırap dolu terk-i d&uuml;nya zihniyetini ideal olarak ortaya

koyan bir din değildir. &Ccedil;&uuml;nk&uuml; insanın &uuml;mit bağladığı ahiret/cennet bile bu

dinin kutsal kitabı Kur&rsquo;an'da d&uuml;nyevi renklerle tasvir edilmektedir.[44]

S&ouml;z&uuml;n &ouml;z&uuml; b&uuml;t&uuml;n bu s&ouml;ylenenleri din&icirc; terminolojiyle

ifade edecek olursak Kur&rsquo;an ve sahih s&uuml;nnette, insanın her işte &ldquo;ifrat ve

tefrit&rdquo; ten uzak durması &ouml;nerilmekte, &nbsp; &nbsp; &ldquo;&ouml;l&ccedil;&uuml; ve

denge&rdquo; ye (Furkan, 2; Ahzab, 32; Rad, 8; Kamer, 49) dikkati &ccedil;ekilmektedir. Nitekim

bunun en somut &ouml;rneğini,

&#1608;&#1614;&#1575;&#1604;&#1617;&#1614;&#1584;&#1616;&#1610;&#1606;&#1614;

&#1575;&#1616;&#1584;&#1614;&#1575;

&#1575;&#1614;&#1606;&#1618;&#1601;&#1614;&#1602;&#1615;&#1608;&#1575;

&#1604;&#1614;&#1605;&#1618;

&#1610;&#1615;&#1587;&#1618;&#1585;&#1616;&#1601;&#1615;&#1608;&#1575;  
&#1608;&#1614;&#1604;&#1614;&#1605;&#1618;  
&#1610;&#1614;&#1602;&#1618;&#1578;&#1615;&#1585;&#1615;&#1608;&#1575;  
&#1608;&#1614;&#1603;&#1614;&#1575;&#1606;&#1614;  
&#1576;&#1614;&#1610;&#1618;&#1606;&#1614;  
&#1584;&#1614;&#1604;&#1616;&#1603;&#1614;  
&#1602;&#1614;&#1608;&#1614;&#1575;&#1605;&#1611;&#1575;  
&nbsp;&ldquo;Harcamalarınızda ne savurgan, ne cimri olun, ikisi arası  
&ouml;l&ccedil;&uuml;l&uuml;l bir yol tutun.&rdquo; [\[45\]](#)  
&#1608;&#1614;&#1575;&#1576;&#1618;&#1578;&#1614;&#1594;&#1616;  
&#1601;&#1616;&#1610;&#1605;&#1614;&#1575;  
&#1575;&#1614;&#1578;&#1614;&#1610;&#1603;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1607;&#1615;  
&#1575;&#1604;&#1583;&#1617;&#1614;&#1575;&#1585;&#1614;  
&#1575;&#1618;&#1604;&#1575;&#1614;&#1582;&#1616;&#1585;&#1614;&#1577;&#1614;  
&nbsp;&#1608;&#1614;&#1604;&#1575;&#1614;  
&#1578;&#1614;&#1606;&#1618;&#1587;&#1614;  
&#1606;&#1614;&#1589;&#1616;&#1610;&#1576;&#1614;&#1603;&#1614;  
&#1605;&#1616;&#1606;&#1614;  
&#1575;&#1604;&#1583;&#1617;&#1615;&#1606;&#1618;&#1610;&#1614;&#1575; &nbsp;&nbsp;&nbsp;  
&nbsp;&ldquo;Allah&rsquo;ın sana verdiği şeylerde ahiret yurdunu g&ouml;zet, d&uuml;nyadaki  
payını da unutma.&rdquo;[\[46\]](#) &nbsp;&nbsp;&nbsp;Ayetleri teşkil etmektedir. D&uuml;nyanın geldiği bu  
aşamada egoizmin, pragmatizm ve nihilizmin had safhaya ulaştığını, daha fazla t&uuml;ketmek  
i&ccedil;in daha fazla &uuml;retmenin nihai hedef h&acirc;line geldiğini, doğal kaynakların  
hoyrat&ccedil;a kullanıldığını, &ccedil;evrenin ve doğanın acımasızca tahrip edildiğini  
g&ouml;r&uuml;yor ve &uuml;z&uuml;l&uuml;yoruz. H&acirc;lbuki &ouml;l&uuml;ml&uuml; varlık  
insanın sınırlı ve sorumlu davranması, g&ouml;z&uuml;kadar g&ouml;nl&uuml;n&uuml;n de  
doyurulması, fani d&uuml;nyanın &ccedil;atışma değil, huzur ortamına &ccedil;evrilmesi  
b&uuml;y&uuml;k bir &ouml;nem arz etmektedir. &nbsp;&nbsp;&nbsp;Not: Bu vaaz, Hamburg Din Hizmetleri  
Ataşesi Do&ccedil;. Dr. &Ouml;mer Yılmaz Tarafından yazılan aynı başlıklı makalesi  
d&uuml;zenlenerek oluşturulmuştur. Yazının orijinali Diyanet Avrupa Aylık Dergi Nisan 2010  
sayısında yayınlanmıştır. Kadir HATİPOĞLU &nbsp;&nbsp;&nbsp;

[\[1\]](#)Buh&acirc;r&icirc;, Rikak, 10; M&uuml;slim, Zekat, 116-119 [\[2\]](#) Alak, 1-5 [\[3\]](#) Fazlurrahman,  
Anahatlarıyla Kur'an, Ankara Okulu, Ankara 2007, s. 29 [\[4\]](#) Me&acirc;ric, 19-21; Fecr, 16, 20;  
Nisa, 28; Nahl, 4; Ahz&acirc;b, 72; A'raf, 200; Araf, 179 [\[5\]](#) Alak, 6, 7 [\[6\]](#) Fazlurrahman, a.g.e, s.  
68 [\[7\]](#) Tin, 4 [\[8\]](#) İsr&acirc;, 70 [\[9\]](#) Ahz&acirc;b,&nbsp;&nbsp;&nbsp;72-73; Haşr,&nbsp;&nbsp;&nbsp;21 [\[10\]](#)  
Kıy&acirc;me, 36 [\[11\]](#) M&uuml;'min&ucirc;n, 115 [\[12\]](#) Bakara, 30 [\[13\]](#) Sad, 75 [\[14\]](#)  
Bakara, 31 [\[15\]](#) Hicr, 29 [\[16\]](#) A&rsquo;r&acirc;f, 11; Kehf, 50 [\[17\]](#) Lokman, 20; Nahl, 12 [\[18\]](#)  
Hac, 36, 37, 65; C&acirc;siye, 12; İbrahim, 32-33; Lokm&acirc;n, 20 [\[19\]](#) Furk&acirc;n, 77 [\[20\]](#)  
Z&acirc;riyat, 16, 56; Hicr, 99 [\[21\]](#) Hicr, 26; Enam, 2 [\[22\]](#) Bakara, 44; &Acirc;l-i İmr&acirc;n, 65,  
118; M&acirc;ide, 58, 100; En&rsquo;am, 32; Enbiya, 10 [\[23\]](#) İnsan, 3 [\[24\]](#) Tekas&uuml;r, 8  
[\[25\]](#) M&uuml;zze'mmil, 8 [\[26\]](#) İbrahim, 3; &nbsp;&nbsp;&nbsp;ve bak N&acirc;zi&acirc;t, 37, 39; Duh&acirc;, 4  
[\[27\]](#) Haşr, 18 [\[28\]](#) &Acirc;l-i İmr&acirc;n, 185 [\[29\]](#) Muhammed, 36) [\[30\]](#)Kehf, 45, 46 [\[31\]](#)  
Ahz&acirc;b, 28, 29 [\[32\]](#) M&uuml;slim, Z&uuml;hd, 20-25 [\[33\]](#) Buh&acirc;r&icirc;, Rikak, 17 [\[34\]](#)  
Sad, 32 [\[35\]](#) Buh&acirc;r&icirc;, Savm, 51, 55 [\[36\]](#) Buh&acirc;r&icirc;, Nikah, 1 [\[37\]](#) Cuma, 10  
[\[38\]](#) İnşirah, 7 [\[39\]](#) Enbiya, 105 [\[40\]](#) Necm, 39 [\[41\]](#) &Acirc;l-i İmran, 14) [\[42\]](#) Neml, 16 [\[43\]](#)  
İsra, 70 [\[44\]](#) Ali İzzetbegovi&ccedil;, Doğu ve Batı Arasında İslam, terc. Salih Şaban, Nehir  
Yayınları, İstanbul, trz. s. 240 [\[45\]](#) Furkan, 67 [\[46\]](#) Kasas, 77

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)